

TŘI PODOBENSTVÍ O DRUHÉM PŘÍCHODU KRISTOVĚ

Když mluví Kristus na Olivové hoře, zaznívá veliké evangelium o návratu syna člověka v éterném světle, v oblacích nebeských. V Matoušově evangeliu se nám dochovala tři podobenství tvořící závěr této apokalyptické řeči a zároveň skýtají odpověď na otázku, jak se člověk má k tomuto návratu postavit. Je to trojí obrazné vyprávění o desíti pannách, o svěřených hřivnách a o posledním soudu.

1.obraz: "Moudré a pošetilé panny"

Již název prozrazuje, co je pro tento příběh charakteristické - jde o "moudrost" a "pošetilost". Moudré panny mysleli na palivo pro své lampy, s nimiž mají vyjít vstříc ženichovi. Pošetilým jejich lampy zhasly, neboť se nepostaraly o olej.

Je to protiklad mezi "duchovní bystrostí" a "duchovní otupělostí", mezi odpovědnými neodpovědným přístupem ke světlu.

"Ženich, jenž přichází až o půlnoci" - něco takového, taková slova, muselo posluchačům oné doby připadat jako názvuk na mystéria. Ženich je ten, jemuž má patřit úplná oddanost celé duše. Je Sluncem, jež září o půlnoci. Svou samou podstatou je skrz naskrz světlem, ale jemnějším, vnitřním světlem, jež se nejjasněji rozzáří právě tehdy, když uhasne pronikavé světlo vnější a najevo vycházejí hluboké potenciality duše - "o půlnoci".

tomuto dárci božského světla vycházejí panny vstříc, a je důležité, že mu jdou naproti s rozžatými lampami. Vnější světlo sice může prosvětlit temnotu a tím způsobit světlo, vnitřní světlo však nemůže ozařovat nic zvnějšku. Ono chce vnitřně osvětlit. Ale k tomu musí být vnitřně přijato. A to je možné, jenom pokud uvnitř nalezne něco sobě podobného. V Goethově pohádce O zeleném hadu vyjadřuje "Stařec se svítilnou" tento zákon, že podobné se poznává podobným, slovy: "Víte, že temnota nemůže osvětlit."

Když přichází onen, jenž se odváží o sobě říci *Já jsem světlo světa*, nestačí pasivně čekat na jeho příchod. Člověk mu má vyjít vstříc, má se dát do pohybu, má mu v ústrety přinést světlo, jež mu již bylo dáno, jímž disponuje, když se ho chápe s péčí řádného hospodáře a nenechává ho zplanět.

Síla čistého myšlení je v lidské duši něčím panenským. Staří Řekové vzhlíželi k panenské bohyni Pallas Athéně, jež vyskočila z Diovy hlavy. Tato vnitřní jasnost a bystrost poznání byla křesťany přejata v podobě "Sofie"; pomysleme třeba na Sofii v Novalisově románu o Klingsorovi. I panna vycházející podle evangelia s hořící lampou vstříc světloňosi, je sofiánskou postavou.

2.obraz: "Svěřené hřivny"

Úplně jiná atmosféra panuje v druhém podobenství. Nemáme tu panny, ale muže, služebníky jistého pána, ty, kdo plní jeho vůli. A pán jim svěřil své jmění. Ve slově "jmění" cítíme závan vůle, slovesné činnosti: Člověk se něčeho "ujímá". Pánovo jmění je v odstupňované míře svěřováno služebníkům. Jeden dostal víc, druhý méně, ale důležité je: Nikdo nebyl pominut, každý něco má. Každému člověku je z božského jmění něco dopřáno. Jeden se ujal jeho větší části, jiný menší - ale není, na koho by nevybylo nic; každý něco má a s něčím může disponovat. Vše záleží na tom, aby ten, kdo jen málo "zmůže", s tímto málem ve vši skromnosti také pracoval. To je mnohem důležitější, nežli pošilhávat po těch, kdo "zmohou více", a poddávat se vůči nim komplexům méněcennosti, jež vlastně - aťsi to zní paradoxně - se většinou zakládají v nerozpoznané marnivosti. Je to totiž neschopnost samostatně se rozhodovat, pokud člověk klidně a věcně nepřijme to málo, co má, aby s tím tím pilněji

pracoval. V každém případě vždy platí: "Dělej, co se dá dělat.", nebo jinak "Co člověk zvládne, to má také udělat."

A právě tak jako je člověk odpovědný za to, aby nevyhaslo světlo mu svěřené, právě tak má i jmění mu svěřené rozmnožovat aktivní prací. Božskému světu nenabízí pouze sílu poznání své mysli, ale též svou schopnost pracovat, svou energii. Náboženský život musí opět nabýt vážnosti a metodičnosti skutečné "práce". Nemá být jen nedělním výletem za občasnými zbožnými náladami, ale vyžaduje dlouhodobého zaujetí vůle, nasazení energie. Jak správné a krásné je staromódní slovo "náboženské cvičení"!

Oba dva služebníci, kteří svěřené jmění rozmnožovali vlastní prací "vejdou do radosti svého pána". Ale onen třetí zakopá, co mu bylo svěřeno, do země - to je obraz člověka, jež veškerou svou energii investuje jen do pozemskosti, čili lépe řečeno - zakopává. Tím se sám připravuje o prožitek velké radosti, jenž náleží těm, kteří skutečně pracují se zaměřením na božské a duchovní záležitosti.

3.obraz: "Poslední soud"

Předchozí dvojí podobenství se obrací k poznávajícímu a chtějícímu člověku a praví mu: Svým myšlením a svou prací jsi zodpovědný vůči božství. Pokud opatruješ světlo, jež ti bylo dáno, a podle svých možností pracuješ, řádně se připravuješ na půlnoční příchod ženicha i na návrat Pána, jenž bude požadovat zúčtování. Třetí obraz, řeč o posledním k soudu k tomu přidává ještě něco dalšího a důležitého.

Řeč začíná také motivem přicházejícího zjevujícího světla: "Když přijde Syn člověka ve slávě a s ním všichni andělé, posadí se na trůn slávy..." - a jakožto sedícímu na trůnu mu náleží titul krále. Soudí pak lidi podle toho, zdali činili milosrdné skutky, či zda o ně nedbali: "Co jste učinili tomu nejmenšímu z mých bratří, mně jste učinili."

A zde už se nebere v potaz žádný konkrétní rys lidství ("panna", "pracující otrok") ani mužství a ženství, ale lidství samo. Důraz tentokrát není na svatosti ducha (Jakkoli i milosrdné skutky chtějí být konán "s rozumem"), ani na energii a vůli k práci (byť i skutky milosrdenství si musíme vyvzdorovat na lenosti). Tentokrát se protiklad nerýsuje mezi "obezřetnými a bláznivými" ani mezi "pilnými a línými", ale mezi "milosrdnými a nemilosrdnými". Ke slovu zde přichází cosi skutečně lidského - cit srdce, jenž ve spolubližním prožívá Kristova bratra.

Tak se tedy postupně ve třech obrazech oslovuje nejprve myšlení, pak vůle a nakonec cit. Vychází najevo, že Kristův návrat nám může být spásou pouze tehdy, bude-li mít oč se v nás vnitřně opřít, jen pokud narazí na to, co jsme připravili - na čistotu k duchu obrácené mysli, na dělnou vůli, na lásku srdce.

*

Nakolik jsou tato tři podobenství rozdílná, vyvstane v ostrém kontrastu, když se podíváme na jejich "negativ". V každém z podobenství je obsažen jejich "negativ" - máme zprávu o nešťastném osudu bláznivých panen, líného sluhy, nemilosrdných.

Trest je pokaždé různý, ale při bližším pohledu to vlastně nejsou nějaké zevně uložené tresty. Nedá se přehlédnout, že si dotyční svůj osud sami připravili, takže trest je díky vnitřní logice "podobný přestupku".

Co se tedy stane *bláznivým pannám*? Stojí před zavřenými dveřmi, které se jim již neotevřou. Ženich na jejich bušení odpovídá: "Neznám vás".

Obraz zavřených dveří mluví jasně. Co jsou dveře? Je to stěna, která může přestat být stěnou, takže se jimi otevírá pohled do dříve neuvědomovaného prostoru. Kdo nechá skomírat a zajít

své světlo poznání, musí nakonec narazit na meze poznání, jež jsou vymezeny pozemskému smyslově-intelektuálnímu vědomí. Uvědomuje si sice: "Za touto stěnou je to pravé.", ale žádné dveře se mu neotevřou. Neschopnost poznání toho - nadmyslového - co je nakonec smyslem a zhodnocením skutečnosti, vnímá pak jako vlastní vinu, poněvadž z nedbalosti nechal uhasnout své světlo.

V Duchu znamená veškeré poznávání zároveň sebepoznání. Kdo neusiluje o poznání božského, toho duchovní podoba ve vyšším světě nezazáří. Nepoznal, a proto nebude poznán: "Nepoznávám vás", nebo "Neznám vás" (jak stojí doslova v 25,12).

Líný služebník je vyvržen do "temnot vnější existence, kde je skučení a skřípot zubů". Kdo svou vůli zakope a pohřbí v pozemské pomíjivosti, bude vydán na pospas strastem a neštěstí zcela vnější existence, jež je z hlediska ducha temnotou. Duše "sténá" v nezvládnutelné bolesti, neboť je ve svém nudném a neplodném egoismu sama sobě na obtíž a Já "skřípe zuby" a dále se zatvrzuje a křečovatí ve "smrti hmoty".

Nemilosrdní však budou vydáni plamenům. To není nějaké kruté žertování s pekelným ohněm, jak se s ním zacházelo bohužel až příliš často v nepročištěném, vpravdě pochybném "křesťanství". Zde v evangeliu můžeme na toto první vypodobení pekelného ohně pohlédnout v jeho původnosti, bez zatížení nedobrymi pocity. Opět to není žádný trest přidělený těmto lidem mstivým soudcem, ale opět je to důsledek vlastního jednání. Na konci Goethova Fausta vidíme ďábelské zástupy na útěku před ohněm božské lásky. To, co je dobrým blažeností, zlým působí bolest. Je to jeden a týž oheň. Z boží strany je to jen a jen láska. Božství nemůže být jiné, nežli je a jeho podstatou je element božské lásky. Kdo se sám vůči této lásce vymezí, když se s ní setká, prožívá tento element jako palčivou výčitku. Je trýzněn ohněm, kterým se v trýzni stravují ďábel a jeho andělé. Tomuto ohni se dobrovolně vydávají lidé, kteří v sobě udusili hlas srdce. Milosrdným však návrat "krále", před jehož stolicí bude člověk nakonec posuzován ve své hodnotě a nehodnotě, otevírá věčný život.